

Аналіз

стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2013 р.
(за даними судової статистики) *

Місцеві та апеляційні суди як суди першої інстанції згідно з даними Державної судової адміністрації України (далі — ДСА) у 2013 р. розглянули (з урахуванням повернутих, витребуваних) 3 млн 973,2 тис. справ, кримінальних проваджень, заяв, позовних заяв, скарг, подань, клопотань (далі — справ та матеріалів) різних категорій, що на 5,3 % менше порівняно з 2012 р., проте їх питома вага від кількості тих, які перебували на розгляді зазначених судів, залишилася на рівні попереднього року і становила 91 % [91,3 %]¹. Зокрема, по першій інстанції суди розглянули: адміністративних — 385,8 тис. справ та матеріалів, що на 37,6 % менше, ніж у 2012 р.; цивільних — 1,7 млн, що на 1,5 % більше; господарських — майже 145 тис. (без урахування окремих ухвал), що на 24,5 % менше; про адміністративні правопорушення — 1 млн, що на 5,6 % менше; кримінальних — 782,4 тис., що на 13,6 % більше, у тому числі за Кримінальним процесуальним кодексом України, який набрав чинності 20 листопада 2012 р. (далі — КПК 2012 р.), — 736,1 тис.

Минулого року апеляційні суди з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення за апеляціями та апеляційними скаргами розглянули 1 млн 444 тис. справ та матеріалів усіх категорій, що всього на 0,1 % більше порівняно з 2012 р.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ упродовж 2013 р. закінчив провадження (з урахуванням повернутих, переданих та розглянутих по суті) у 60,1 тис. [57,8 тис.] цивільних справ та матеріалів, що на 4,1 % більше, ніж у 2012 р., а також у 17,7 тис. [18,4 тис.] кримінальних справ та матеріалів, що менше на 3,5 %.

Упродовж 2013 р. Вищий адміністративний суд України закінчив провадження в 90,1 тис.

справ та матеріалів по першій інстанції в апеляційному та касаційному порядках, що на 17,6 % менше, ніж у 2012 р. Водночас Вищий господарський суд України — у 20,6 тис. касаційних скарг, подань, що на 19,7 % менше.

Згідно з положеннями Закону від 7 липня 2010 р. № 2453-VI «Про судоустрій і статус судів» (далі — Закон № 2453-VI) питання про допуск справ до провадження у Верховному Суді України вирішують вищі спеціалізовані суди. Так, упродовж 2013 р. до вищих спеціалізованих судів надійшло 10,6 тис. заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України, що на 9,5 % більше, ніж у 2012 р.; за 7,6 тис. заяв у допуску справи до провадження відмовлено. Вищі спеціалізовані суди постановили 738 ухвал про допуск справи до провадження у Верховному Суді України, їх питома вага від кількості розглянутих заяв, за якими вирішувалося питання про допуск до провадження (без урахування повернутих, залишених без розгляду), становить 8,8 % [9,4 %], зокрема щодо допуску до провадження: кримінальних справ — 24,8 % [17,9 %]; адміністративних — 11,1 % [11 %]; цивільних — 6,1 % [9,2 %]; господарських — 3,5 % [4,3 %]. Упродовж 2013 р. Верховний Суд України згідно з наданими йому повноваженнями закінчив провадження у 860 [1,2 тис.] справах та матеріалах.

Поліпшився стан справ із оперативністю розгляду судами цивільних, адміністративних та господарських справ. Так, у 2013 р. кількість цивільних справ наказного, позовного, окремого провадження, розглянутих із порушенням строків, установлених Цивільним процесуальним кодексом України (далі — ЦПК), порівняно з 2012 р. зменшилась на 38,9 %, їх питома вага також зменшилась і становила 4,6 % [7,3 %] від кількості тих справ, провадження в яких закінчено; у тому числі питома вага справ позовного та окремого провадження, розглянутих понад строки, передбачені ст. 157 ЦПК, також зменшилась — 5,9 % [9,7 %].

* Дані судової статистики опрацювали начальник управління вивчення та аналізу судової практики Верховного Суду України Г.І. РУДНИК та головний консультант цього управління О.О. АПАНАСЕНКО.

¹ Тут і далі, якщо не зазначено інше, у квадратних дужках наведено статистичні дані за 2012 р.

Кількість адміністративних справ, розглянутих загальними місцевими та окружними адміністративними судами з порушенням строків, передбачених положеннями Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС), зменшилася у 2,1 раза порівняно з 2012 р., їх питома вага від кількості справ, провадження в яких закінчено, становила 11,4 % [14 %].

Місцеві господарські суди у 2013 р. понад строк, передбачений положеннями ст. 69 Господарського процесуального кодексу України (далі — ГПК), вирішили 9 [29] спорів, або 0,01 % [0,03 %] від кількості справ, у яких провадження закінчено.

Кількість кримінальних проваджень, справ, у яких підготовче судове засідання і судовий розгляд призначені з порушенням строків, передбачених положеннями статей 314, 316 КПК 2012 р. та статей 241, 256 КПК 1960 р., порівняно з 2012 р. зменшилася на 15,2 % і становила 2,9 тис. [3,4 тис.], їх частка від кількості справ, провадження в яких закінчено, становить 1,7 % [1,8 %]. У строк понад шість місяців суди не розглянули 6,5 тис. кримінальних справ (без урахування справ, провадження в яких зупинено), що на 30,2 % менше, їх частка від кількості тих, що перебували на розгляді в судах, також зменшилася і становила 3,1 % [4 %].

У 2013 р. дещо погіршилась ситуація із якістю ухвалення місцевими судами судових рішень у кримінальних справах. Так, в апеляційному порядку скасовано і змінено вироки стосовно 14,1 тис. осіб, що на 0,7 % менше, ніж у 2012 р., проте їх питома вага від кількості тих, щодо яких постановлено вироки місцевими загальними судами, збільшилася і становить 9,3 % [7,6 %].

В апеляційному порядку скасовано і змінено 35,7 тис. рішень у цивільних справах позовного та окремого провадження, що порівняно з 2012 р. більше лише на 1,4 %, їх частка від кількості ухвалених місцевими загальними судами рішень залишилася на рівні попереднього року і становить 4,9 % [4,9 %].

В апеляційному порядку скасовано і змінено 211,8 тис. постанов в адміністративних справах, що на 21,3 % менше порівняно з 2012 р., водночас їх частка від кількості тих, що ухвалені місцевими (окружними та загальними) судами становить 86 % [61,5 %]. Зазначене зумовлено розглядом в апеляційних судах значної кількості справ, пов'язаних із соціальними виплатами, що розглядалися місцевими судами у попередні роки у зв'язку з неодноразовими змінами законодавства щодо підсудності справ цієї категорії.

Зменшилась як кількість, так і частка скасованих та змінених в апеляційному порядку судових рішень у господарських справах. Так, в апеляційному порядку скасовано та змінено 6,6 тис. судових рішень місцевих господарських судів, що на 15,6 % менше, ніж у 2012 р., їх частка від кількості ухвалених місцевими судами згідно з даними Вищого господарського суду України становила 2,9 % [4 %].

Обсяг роботи судів та навантаження на суддів

Упродовж 2013 р. на розгляд до місцевих загальних судів згідно з даними ДСА надійшло 3 млн 557,3 тис. справ та матеріалів усіх категорій, що всього на 2,9 % менше, ніж у 2012 р. До кожного судді місцевого загального суду (з розрахунку чисельності суддів за штатним розписом) щомісяця в середньому надходило на розгляд по 67,2 справи та матеріалу [69,3], у тому числі адміністративних — 2,7 [3,7], цивільних — 21,9 [29,7], кримінальних — 14,6 [12,3], про адміністративні правопорушення — 18,8 [19,9].

До апеляційних судів з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення (далі — апеляційні загальні суди) надійшло на розгляд 344,7 тис. справ та матеріалів по першій інстанції, апеляцій, апеляційних скарг, справ, що на 3,6 % більше, ніж у 2012 р. Щомісяця в середньому кожний суддя апеляційного загального суду отримував на розгляд по 18,2 [17,6] справи та матеріалу усіх категорій.

На розгляд до окружних адміністративних судів (згідно з даними ДСА) надійшло 227,8 тис. справ та матеріалів, що на 6,1 % менше, ніж у 2012 р.; до кожного судді окружного адміністративного суду (з розрахунку чисельності суддів за штатним розписом) у середньому щомісяця надходило на розгляд по 30,8 [32,8] справ та матеріалів. Кількість апеляційних скарг, справ, що надійшли на розгляд до апеляційних адміністративних судів, також зменшилася на 33,3 % і становила 779,8 тис. У середньому щомісяця кожний суддя апеляційного суду з розгляду адміністративних справ отримував на розгляд по 176,3 [264,3] справи та матеріалу.

До місцевих господарських судів (згідно з даними ДСА) на розгляд надійшло 143,4 тис. справ та матеріалів, що на 24,3 % менше, ніж у 2012 р.; кожний суддя місцевого господарського суду щомісяця отримував на розгляд по 17,2 [22,7] справи та матеріалу. На розгляд до апеляційних господарських судів надійшло 37,2 тис. апеляційних скарг, справ, що також на 6,9 % менше; кожний суддя апеляційного суду з розгляду господар-

ських справ щомісяця отримував на розгляд по 11,1 [11,9] справи та матеріалу.

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у 2013 р. надійшло 79 тис. [77,2 тис.] касаційних скарг, справ та заяв (без повторного урахування витребуваних та призначених справ); до кожного судді цього суду згідно зі штатним розписом в середньому надходило на розгляд по 59,9 [58,5] справ та матеріалів; зокрема, до кожного судді: судової палати у цивільних справах — по 78,4 [75,6] касаційних скарг, справ та заяв; судової палати у кримінальних справах — по 34 [34,5] справи та матеріалу.

Кожний суддя Вищого адміністративного суду України в середньому щомісяця у 2013 р. отримував на розгляд по 68,5 [81,8] справ та матеріалів; кожний суддя Вищого господарського суду України — 17,4 [20,6] справ та матеріалів. До кожного судді Верховного Суду України щомісяця в середньому надходило на розгляд по 1,7 [1,6] справи та матеріалу.

Розгляд кримінальних справ

На розгляді судів першої інстанції у 2013 р. перебувало 827,1 тис. кримінальних справ і матеріалів, що на 12,1 % більше, ніж у 2012 р.; із них у 783,2 тис., або 94,7 % [93,2 %] провадження закінчено. У тому числі закінчено провадження у 169,1 тис. кримінальних справ (без матеріалів) та матеріалів кримінального провадження, що надійшли до суду з обвинувальним актом (далі — справ), що на 12,6 % менше, або 82,4 % [82,2 %] від кількості тих, що перебували на розгляді судів, із них за КПК 2012 р. — у 133,9 тис. справ. Суди постановили обвинувальний чи виправдувальний вирок у 135,8 тис. справ, що становить 80,3 % [83,4 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено, у тому числі за КПК 2012 р. — у 109,1 тис. справ.

Кількість кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, що надійшли на розгляд судів, зменшилася порівняно з 2012 р. на 28 % і становила 370; їх питома вага від загальної кількості кримінальних справ, що надійшли на розгляд судів у 2013 р., становила 0,2 % [0,3 %]. У провадженні судів перебувало 927 зазначених справ, що на 12,2 % менше, ніж у 2012 р. Із постановленням вироку суди розглянули 360 кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами та злочинними організаціями, що на 7 % менше, або 70,5 % [73,7 %] від кількості справ, провадження в яких закінчено. На додаткове розслідування та в порядку, передбаченому ст. 249¹ КПК, суди повер-

нули 73 такі справи, або 14,3 % [16 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено; провадження закрито у 12 справах, що на 33,3 % менше. Суди визнали винними у вчиненні злочинів у складі організованих груп та злочинних організацій понад 1 тис. осіб, або 79,9 % [86,8 %] від кількості засуджених за вироками, що набрали і не набрали законної сили; виправдано 2 [3] особи.

Кількість кримінальних проваджень, справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, що перебували на розгляді судів, залишилася на рівні попереднього року і становила 10,6 тис., водночас їх питома вага від загальної кількості кримінальних проваджень, справ, які перебували на розгляді, дещо збільшилася і становила 5,2 % [4,5 %]. Суди ухвалили вироки у 6,4 тис. справ про злочини, вчинені неповнолітніми чи за їх участю, що на 15,1 % менше, їх питома вага від кількості розглянутих кримінальних проваджень, справ становить 73,9 % [82,4 %]. На додаткове розслідування та в порядку, передбаченому ст. 249¹ КПК, суди повернули 111 справ, або 1,3 % [2,8 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено; закрито провадження у 780 таких справах, або 9 % [13 %].

На розгляд до судів надійшло 4,2 тис. кримінальних проваджень, справ про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (статті 364—370 Кримінального кодексу України (далі — КК), що на 24,7 % менше, ніж у 2012 р.; їх питома вага від загальної кількості кримінальних справ, які надійшли на розгляд судів у 2013 р., становила 2,5 % [3 %]. У провадженні судів перебувало 6,8 тис. зазначених справ, що на 19,1 % менше, ніж у 2012 р. Із постановленням вироку суди розглянули 2,7 тис. кримінальних проваджень, справ, що всього на 0,3 % менше, або 53,8 % [47,3 %] від кількості справ, провадження в яких закінчено; закрито провадження у 1,4 тис. справ, що на 33,9 % менше, або 28,8 % [38,1 %]. На додаткове розслідування та в порядку, передбаченому ст. 249¹ КПК, суди повернули 484 таких справ, що на 18,4 % менше, ніж у 2012 р., або 9,6 % [10,3 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено. Залишилися нерозглянутими 1,7 тис. кримінальних проваджень, справ, або 25,8 % [31,4 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. За вироками, що набрали законної сили, за вчинення зазначених злочинів засуджено майже 2,1 тис. [2,3 тис.] осіб, що на 9 % менше порівняно з 2012 р., стосовно 1,5 тис. [2,5 тис.] осіб справи закрито, виправдано 43 [27] особи.

Оперативність призначення до розгляду судами кримінальних справ залишилася на рівні попереднього року. Так, кількість кримінальних

справ, призначених до попереднього і судового розгляду з порушенням строків, передбачених положеннями статей 314, 316 КПК 2012 р. та статтями 241, 256 КПК 1960 р., порівняно з 2012 р. зменшилася на 15,2 % і становила 2,9 тис. [3,4 тис.], а їх частка від кількості справ, провадження в яких закінчено, становить 1,7 % [1,8 %]. У тому числі із порушенням строків призначено: підготовче судове провадження (ч. 1 ст. 314 КПК 2012 р.) — у 1 тис. матеріалів кримінального провадження, або 0,7 %; до судового розгляду (ст. 316 КПК 2012 р.) — 1,1 тис. справ та матеріалів кримінального провадження, або 0,8 %.

Згідно з даними ДСА відсутні порушення процесуальних строків під час призначення справ у судах Запорізької, Івано-Франківської, Тернопільської, Чернівецької областей та м. Києва. Зменшення як кількості, так і питомої ваги кримінальних справ, призначених до попереднього і судового розгляду з порушенням строків, відмічено у судах 12 областей. Водночас найчастіше порушували строки призначення справ до попереднього та судового розгляду суди областей: Рівненської — 9,6 % [8,3 %], Сумської — 9,6 % [4,1 %], Кіровоградської — 5,7 % [5,8 %], Житомирської — 4,7 % [7,2 %], Черкаської — 4,4 % [1,3 %], Одеської — 2,4 % [5,3 %].

Децю зменшилася кількість нерозглянутих матеріалів кримінального провадження, кримінальних справ; водночас їх питома вага від кількості справ, що перебували на розгляді, залишилася майже на рівні попереднього року. Так, суди не розглянули 30,2 тис. кримінальних справ та матеріалів кримінального провадження, за винятком тих, провадження в яких зупинено, що на 9,7 % менше, ніж у 2012 р., або 14,3 % [14,2 %]. У тому числі в строк понад шість місяців залишилися нерозглянутими 6,5 тис. справ та матеріалів кримінального провадження, що на 30,2 % менше, зменшилася і їх частка від кількості тих, що перебували на розгляді, і становила 3,1 % [4 %]. Понад один рік у провадженні судів перебувало 2,6 тис. кримінальних справ та матеріалів кримінального провадження, що також на 33,1 % менше, або 1,2 % [1,6 %]. Найбільша питома вага таких справ у судах м. Севастополя — 3,8 %, або 92 справи [9,1 %], м. Києва — 2,6 %, або 268 [3,5 %], а також областей: Житомирської — 3 %, або 158 [2,7 %], Львівської — 2,5 %, або 196 [2,9 %], Закарпатської — 2,2 %, або 105 [2,5 %], Луганської — 1,8 %, або 258 [1,1 %], Одеської — 1,8 %, або 202 [3,2 %].

Зменшилась як кількість справ, так і кількість осіб, які трималися під вартою і рахувалися за судами понад шість місяців. Так, станом на 1 січня 2014 р. суди по першій інстанції не розглянули

1,3 тис. справ та матеріалів кримінального провадження, що удвічі менше порівняно з 2012 р., або 0,6 % [1,1 %] від кількості тих, що перебували у провадженні судів, за якими 2,1 тис. осіб трималися під вартою і рахувалися за судами понад шість місяців, що також на 49,3 % менше. У тому числі не розглянуто 589 матеріалів кримінального провадження (КПК 2012 р.), або 0,4 % від кількості тих, що перебували у провадженні судів, за якими 886 осіб трималися під вартою і рахувалися за судами понад шість місяців.

Упродовж 2013 р. суди відклали розгляд 90,3 тис. кримінальних справ та матеріалів кримінального провадження, що на 29,2 % менше, ніж у 2012 р. або 42,8 % [54,1 %] від кількості тих, що перебували у провадженні. До тривалого перебування справ на розгляді судів, як і в попередні роки, призводить неявка в судове засідання учасників кримінального провадження. Так, станом на 1 січня 2014 р. через неприбуття (неявку) обвинувачених (підсудних), свідків, захисників, прокурорів та інших учасників процесу було відкладено розгляд 8,8 тис. [12,4 тис.] справ та матеріалів кримінального провадження, що на 28,7 % менше, ніж на 1 січня 2013 р., або 59,6 % [58 %] від загальної кількості тих, розгляд яких відкладено. Із них через неприбуття свідків чи потерпілих — 3,6 тис., або 24,4 % [27 %] від загальної кількості справ та матеріалів кримінального провадження, розгляд яких відкладено; обвинуваченого — 3,5 тис. справ, або 23,5 % [20,1 %]. Суди приймали рішення про привід свідка чи потерпілого під час розгляду 27,6 тис. справ, матеріалів кримінального провадження, що на 41,5 % менше, ніж у 2012 р.; із них відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, не виконали постанови судів про привід осіб у 9,1 тис. справ, або 32,9 % [35,9 %] від прийнятих; про привід обвинуваченого (підсудного) — у 17,3 тис. справ, матеріалів кримінального провадження, із них не виконано постанови судів про привід підсудного у 6,1 тис. справ, або 35,5 % [32,2 %]. Суди змінили підсудному запобіжний захід на взяття під варту в 2,6 тис. кримінальних справ, що на 44,2 % менше порівняно з 2012 р.

Через неприбуття захисника відкладено розгляд у 1,1 тис. справ та матеріалів кримінального провадження, або 7,2 % [6,9 %], у тому числі відповідно до положень КПК 2012 р. — у 818 матеріалах кримінального провадження; прокурора — у 289 справах, матеріалах кримінального провадження, або майже 2 % [1,5 %], у тому числі відповідно до положень КПК 2012 р. — у 229 матеріалах кримінального провадження. Суди від-

повідно до положень ч. 1 ст. 324 КПК 2012 р. порушили питання про відповідальність прокурора або адвоката під час розгляду 67 матеріалів кримінального провадження.

Удвічі зменшилася кількість справ, матеріалів кримінального провадження, в яких відкладено розгляд через нездійснення доставки до суду обвинуваченого (підсудного), який перебуває під вартою, і становила 567, або 3,8 % [5,6 %] від кількості тих, розгляд яких було відкладено. Водночас найбільший відсоток відкладених із цієї причини справ у судах АР Крим — 8,4 % [6,8 %], м. Севастополя — 9,1 % [16,6 %], м. Києва — 6,3 % [9,7 %] та областей: Кіровоградської — 10,4 % [12, %], Тернопільської — 6,8 % [6,2 %], Одеської — 5,8 % [4,5 %], Вінницької — 5,6 % [15,4 %], Полтавської — 5,6 % [3,7 %].

Суди по першій інстанції повернули на додаткове розслідування (згідно зі статтями 246, 281 КПК 1960 р.) та прокурорам (ст. 249¹ КПК 1960 р.) для усунення виявлених порушень, а також прокурори відкликали із суду (у порядку, передбаченому ст. 232 цього Кодексу) 4,1 тис. кримінальних справ. Питома вага зазначених справ від кількості справ публічного обвинувачення, провадження в яких закінчено, становить 11,9 % [3,8 %].

За фактами порушення законності при провадженні дізнання чи досудового слідства суди постановили 257 окремих ухвал, їх питома вага становить 6,4 % [31,2 %] від кількості справ, що були направлені на додаткове розслідування.

Апеляційні загальні суди упродовж минулого року скасували ухвали (постанови) місцевих загальних судів про повернення справ на додаткове розслідування стосовно 2 тис. осіб, або 35,5 % [31,9 %] від кількості тих, щодо яких справи було повернено на додаткове розслідування.

У зв'язку із розшуком обвинуваченого (підсудного) суди зупинили провадження у 5,5 тис. кримінальних справ, що порівняно з 2012 р. на 23,8 % менше, їх частка від кількості справ, провадження в яких зупинено, становить 84,7 % [84,8 %].

Виправдувальні вироки місцеві та апеляційні загальні суди як суди першої інстанції постановили стосовно 997 осіб, із них у справах публічного обвинувачення — стосовно 857 [437] осіб, що майже удвічі більше, ніж у 2012 р.; їх питома вага від кількості осіб, щодо яких ухвалено вироки, складала 0,6 % [0,2 %]. В апеляційному порядку виправдувальні вироки скасовано стосовно 383 осіб, із них у справах публічного обвинувачення — стосовно 332 осіб, або 39 % [60,4 %] від кількості тих, щодо яких ухвалено виправдувальні вироки місцевими загальними судами.

У 2013 р. на виконання положень КПК 2012 р. слідчі судді розглянули (без повернутих) майже 399 тис. клопотань слідчих, прокурорів та інших осіб, з яких задоволено 351,3 тис. клопотань, або 88,1 % [87,5 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто 57,9 тис. клопотань про застосування запобіжних заходів, з яких задоволено 52,6 тис., або 90,8 % [91,1 %] від кількості розглянутих. Зокрема, слідчі судді про застосування запобіжних заходів розглянули: 20,9 тис. клопотань про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, з яких задоволено 17,8 клопотань, або 85,1 % [87 %] від кількості розглянутих (без повернутих); 5,6 тис. — про продовження строків тримання під вартою, із них задоволено 5,3 тис., або 94,2 % [88 %]; 27,4 тис. — про застосування особистого зобов'язання, задоволено 26,1 тис., або 95,5 % [95,5 %]; 7,6 тис. — про застосування домашнього арешту, задоволено 7 тис., або 91,9 % [86,1 %]; 1,4 тис. — про застосування застави, задоволено 1,1 тис., або 76,2 % [71,6 %]; 584 — про застосування особистої поруки, задоволено 545, або 93,3 % [86,2 %]. Застосовано також заходи забезпечення кримінального провадження під час судового розгляду 22,3 тис. справ; у тому числі запобіжний захід тримання під вартою обрано у 6,4 тис. справ.

Крім того, за положеннями КПК 1960 р. суди розглянули 176 подань органів досудового слідства з різних питань, із них задоволено 78 подань, або 44,3 % [89,8 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто 54 [28,5 тис.] подання про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, з яких задоволено 20 [24,2 тис.] подань, або 37 % [84,9 %] від кількості розглянутих.

На постанови суддів про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою розглянуто 2,4 тис. апеляцій обвинувачених та їх захисників, що на 30,8 % менше; задоволено 458 таких подань, або 2,6 % [2,1 %] від кількості винесених місцевими загальними судами постанов про взяття під варту.

Суди за результатами розгляду справ упродовж 2013 р. взяли під варту 6,7 тис. осіб, що на 22,2 % менше, ніж у 2012 р. Звільнено з-під варті 2,5 тис. осіб, що на 45,2 % менше, у тому числі 1,3 тис. осіб, або 51,8 % [64,9 %] — у зв'язку із засудженням особи до інших видів покарання, не пов'язаних із позбавленням волі на певний строк; 55 осіб [55] — у зв'язку із постановленням стосовно особи виправдувального вироку. За результатами розгляду апеляцій на судові рішення у кримінальних справах було звільнено з-під варті 708 осіб [778]; Вищий спеціалізований суд Украй-

ни з розгляду цивільних і кримінальних справ за результатами розгляду касаційних скарг на судові рішення у кримінальних справах звільнив з-під варти 68 осіб [55].

Під заставу суди звільнили 753 особи [507]; слідчими суддями було задоволено 1,1 тис. клопотань про застосування застави та 6 клопотань про звернення суми застави в дохід держави.

Слідчим суддям згідно з положеннями ч. 1 ст. 303 КПК 2012 р. надійшло на розгляд 42,9 тис. скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Розглянуто (без повернутих) 35,3 тис. скарг, з яких задоволено 13 тис., або 36,8 % [25,9 %] від кількості розглянутих. У тому числі розглянуто (без повернутих): майже 12 тис. скарг — на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у непервинності тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 цього Кодексу, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений цим Кодексом строк, задоволено 3,5 тис. скарг, або 29,5 % [17,3 %] від кількості розглянутих; 12,7 тис. скарг — на рішення слідчого чи прокурора про закриття кримінального провадження, задоволено 6,1 тис., або 47,9 % [34,3 %] від кількості розглянутих; 1,3 тис. скарг — на рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, задоволено 405, або 30,1 % [25 %] від кількості розглянутих.

Суди також розглянули 3 тис. [28,6 тис.] скарг на дії органів досудового слідства та прокурорів (КПК 1960 р.), з яких задоволено 1,3 тис., або 44,7 % [32,6 %] від кількості розглянутих. У тому числі про відмову в порушенні кримінальної справи розглянуто 1,9 тис. скарг, із них задоволено 933, або 50,4 % [41,7 %] від кількості розглянутих; про порушення кримінальної справи — 536, з яких задоволено 181, або 33,8 % [24,3 %] від кількості розглянутих; про закриття справи — 290, із них задоволено 144, або 49,7 % [41 %].

Упродовж 2013 р. за положеннями КПК 2012 р. суди розглянули 3,6 тис. клопотань про звільнення від кримінальної відповідальності, з яких суди задовольнили 3,3 тис., або 92,3 %; від кримінальної відповідальності суди звільнили 3,5 тис. осіб. За постановами слідчих суди звільнили від кримінальної відповідальності 170 [5,8 тис.] осіб (КПК 1960 р.), у тому числі розглянуто 573 по-

станови про вирішення питання щодо закриття справ у зв'язку із закінченням строків давності у справах стосовно невстановлених осіб, з яких суди задовольнили 475, або 82,9 % [93 %] від кількості розглянутих.

До судів у порядку надання міжнародної допомоги надійшло 635 запитів, клопотань, розглянуто 620, з яких повернено 36, задоволено 512, або 82,6 % [82,5 %] від кількості розглянутих; залишилися нерозглянутими 28. У тому числі слідчі судді розглянули: 174 клопотання прокурорів — про застосування екстрадиційного арешту особи за запитом компетентного органу іноземної держави про її видачу згідно з положеннями ст. 584 КПК 2012 р., задовольнили 166, або 95,4 % від кількості розглянутих; 126 запитів (без повернутих) — про вручення документів згідно з положеннями ст. 564 зазначеного Кодексу, з яких задоволено 112, або 76,7 % від кількості розглянутих; 132 клопотання — про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України згідно з положеннями ст. 609 зазначеного Кодексу, з яких задоволено 119, або 90,2 % від кількості розглянутих.

Суди з метою усунення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів, а також з інших підстав постановили 1,5 тис. окремих ухвал; їх частка серед справ, провадження в яких закінчено відповідно до положень КПК 1960 р., — 4,2 % [3,2 %].

Із фіксуванням судового процесу за допомогою звукозаписувальних технічних засобів розглянуто 131,6 тис. кримінальних справ, або 77,8 % [3,3 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено. У режимі відеоконференції судово провадження здійснювалося у 681 справі. За участю присяжних розглянуто 29 справ.

На розгляді апеляційних загальних судів по першій інстанції перебувало 16 кримінальних справ. Закінчено провадження в 13 кримінальних справах, у тому числі із постановленням вироку розглянуто 7 справ, або 53,8 % [42,3 %] від кількості тих, провадження в яких закінчено; надіслано за підсудністю 6 справ. Залишилися нерозглянутими 3 кримінальні справи, або 18,7 % [13,3 %] від кількості тих, що перебували на розгляді судів.

За апеляційними скаргами на вироки, ухвали (постанови) місцевих загальних судів до апеляційних загальних судів надійшло 59,8 тис. справ та матеріалів, що всього на 1,6 % менше, ніж у 2012 р., у тому числі за апеляційними скаргами на вироки — 28,8 тис. справ, що також на 2,7 % менше. В апеляційному порядку перевірено законність та обґрунтованість 48,3 тис. вироків, ухвал (поста-

нов) місцевих судів, що на 5,1 % менше; апеляційні скарги задоволено в 21,4 тис. кримінальних справ та матеріалів, що на 0,7 % більше. У тому числі згідно з положеннями КПК 2012 р. надійшло 32,6 тис. апеляційних скарг на судові рішення судів та слідчих суддів; розглянуто 24,1 тис., з яких в апеляційному порядку задоволено 9,4 тис., або 39,1 % [25,1 %] від кількості розглянутих.

Дещо погіршилася ситуація із якістю розгляду місцевими судами кримінальних справ. Так, в апеляційному порядку скасовано і змінено вироки стосовно 14,1 тис. осіб, що на 0,7 % менше, ніж у 2012 р., водночас збільшилася їх питома вага від кількості тих, щодо яких постановлено вироки місцевими загальними судами, і становила 9,3 % [7,6 %]. Найбільший відсоток скасованих та змінених за апеляціями вироків, як і в попередні роки, постановили суди м. Севастополя — 14,4 % [16,5 %], а також областей: Вінницької — 13,6 % [10,3 %], Закарпатської — 12,8 % [12,3 %], Волинської — 12,1 % [11,1 %], Хмельницької — 11,9 % [11,1 %]. У тому числі за апеляціями скасовано вироки стосовно 9,3 тис. осіб, що також менше на 4,9 %, або 6,1 % [5,3 %].

Найчастіше підставами для скасування вироків в апеляційному порядку були істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону (ст. 412 КПК 2012 р., ст. 370 КПК 1960 р.) — стосовно 3,7 тис. осіб, або 39,9 % [42 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано, із них судове провадження здійснено за відсутності захисника, якщо його участь є обов'язковою (п. 4 ч. 2 ст. 412 КПК 2012 р.), та через порушення права обвинуваченого на захист (п. 3 ч. 2 ст. 370 КПК 1960 р.) — стосовно 537 осіб, або 5,8 % [5,8 %]. Неповнота судового розгляду (ст. 410 КПК 2012 р.) — стосовно 57 осіб, односторонність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства (ст. 368 КПК 1960 р.) — стосовно 2,3 тис. осіб; разом питома вага таких осіб становить 25,2 % [25,8 %] від загальної кількості тих, щодо яких вироки скасовано.

Із поверненням справи публічного обвинувачення на додаткове розслідування через неповноту досудового слідства (ч. 1 ст. 374 КПК 1960 р.) за апеляціями скасовано вироки стосовно 1,5 тис. осіб, або 20,7 % [19,1 %] від кількості всіх осіб, щодо яких вироки скасовано у справах публічного обвинувачення. За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок суду на підставі угоди скасовано вироки у справах публічного обвинувачення з направленням кримінального провадження (ч. 2 ст. 407 КПК 2012 р.): до органу досудового розслідування для здійснення досудового розслідування в загальному порядку стосовно 47 осіб;

до суду першої інстанції для проведення судового провадження у загальному порядку — 27 осіб.

В апеляційному порядку скасовано вироки і призначено новий розгляд у суді першої інстанції (п. 6 ч. 1 ст. 407 КПК 2012 р.) стосовно 711 осіб, із поверненням справи на новий судовий розгляд (ч. 2 ст. 374 КПК 1960 р.) — стосовно 4,9 тис. осіб, разом питома вага таких осіб від кількості всіх тих, щодо яких вироки скасовано, становить 60,6 % [65,4 %].

Апеляційні загальні суди, скасувавши повністю чи частково вироки місцевого суду, ухвалили нові вироки стосовно 1,7 тис. осіб, або 17,8 % [10,6 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. Зокрема, відповідно до положень п. 3 ч. 1 ст. 407 КПК 2012 р. новий вирок ухвалено стосовно 813 осіб, у тому числі у справах публічного обвинувачення — стосовно 715 осіб, із яких через необхідність застосування більш суворого покарання апеляційні інстанції ухвалили нові вироки стосовно 511 осіб, або 71,5 % від кількості тих, щодо яких ухвалено нові вироки у цих справах.

Закрито провадження у справі стосовно 405 осіб, або 4,3 % [5,3 %] від кількості тих, щодо яких вироки скасовано. У тому числі відповідно до положень КПК 1960 р. у справах публічного обвинувачення із закриттям провадження у справі за відсутності події або складу злочину в апеляційному порядку скасовано вироки стосовно 33 [66] осіб, або 9,6 % [13,8 %] від кількості усіх скасованих із закриттям провадження в зазначених справах.

Виправдувальні вироки в апеляційному порядку скасовано стосовно 383 осіб [303 осіб], що на 26,4 % більше, ніж у 2012 р. У тому числі у справах публічного обвинувачення скасовано стосовно 332 осіб [261 особи], що на 27,2 % більше, з них постановлено новий вирок у зв'язку зі скасуванням необґрунтованого виправдувального вироку стосовно 41 особи [14 осіб], із них у справах публічного обвинувачення — стосовно 24 осіб [12 осіб], або 2,8 % [2,7 %] від кількості осіб, виправданих місцевими загальними судами у цих справах; із направленням справи на додаткове розслідування — стосовно 79 осіб, або 9,2 % [13,5 %] від кількості тих, щодо яких місцеві загальні суди постановили виправдувальні вироки у справах публічного обвинувачення.

В апеляційному порядку змінено вироки стосовно 4,8 тис. осіб, що на 8,6 % більше, або 3,1 % [2,4 %] від постановлених по першій інстанції; із них без зміни кваліфікації злочину з пом'якшенням призначеного покарання, якщо суд апеляційної інстанції визнав, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кри-

мінального правопорушення та особі обвинуваченого змінено вироки стосовно 2,3 тис. осіб, або 48,1 % [59,7 %] від усіх змінених.

Апеляційні суди також скасували ухвали (постанови) місцевих загальних судів стосовно 5 тис. осіб, або 1 % [1 %] від кількості постановлених; змінено ухвали (постанови) стосовно 437 осіб, або 0,09 % [0,05 %] від постановлених.

За результатами перегляду судових рішень у кримінальних справах апеляційні загальні суди постановили 233 [678] окремих ухвал, із них за виявленими фактами порушення закону, допущеними суддями місцевих судів, — 107 [308] окремих ухвал.

Упродовж 2013 р. до судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшло 17,2 тис. касаційних скарг на вироки, постанови (ухвали) місцевих судів та на судові рішення апеляційних судів, що на 1,7 % менше, ніж у 2012 р., із них 11,8 тис. [11,4 тис.] — на вироки. У тому числі надійшло касаційних скарг на судові рішення відповідно до: ч. 2 ст. 383 КПК 1960 р. — майже 14 тис.; ст. 424 КПК 2012 р. — 3,2 тис. Розглянуто 16,1 тис. касаційних скарг; рішення про витребування кримінальної справи прийнято за 5,3 тис. касаційних скарг, або 32,9 % [33,4 %] від кількості розглянутих скарг, а за 10,8 тис. касаційних скарг, або 67,1 % [66,6 %] — відмовлено в цьому. На розгляді зазначеного суду перебувало 5,4 тис. витребуваних за касаційними скаргами кримінальних справ та 606 кримінальних справ за касаційними скаргами на судові рішення апеляційних судів відповідно до положень ст. 383 КПК 1960 р.

Усього за касаційними скаргами судді судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ розглянули (без урахування повернутих) 5,4 тис. справ. Касаційні скарги задоволено в 2,2 тис. кримінальних справ, або 40,1 % [45,2 %] від кількості тих, судові рішення в яких перевірялися в касаційному порядку. За результатами розгляду касаційних скарг скасовано і змінено судові рішення у кримінальних справах стосовно 2,5 тис. осіб, у тому числі скасовано і змінено вироки стосовно 1,9 тис. осіб, або 1,2 % [1,2 %] від кількості тих, щодо яких суди по першій інстанції постановили вироки. Найчастіше за касаційними скаргами переглядалися вироки, постановлені судами областей: Херсонської — 2,3 % [1,3 %], Чернівецької — 2,3 % [1,6 %], Вінницької — 2,1 % [1,7 %], Волинської — 2,1 % [2,2 %], Київської — 2,1 % [1,8 %]. У тому числі скасовано вироки стосовно

1,3 тис. осіб, або 0,9 % [0,9 %]. Зокрема, скасовано вироки і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції (направлено справи на новий апеляційний розгляд) стосовно 678 осіб, або 50,6 % [42,1 %] від кількості осіб, щодо яких вироки скасовано.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у касаційному порядку перевірів вироки стосовно 33 [36] осіб, засуджених до довічного позбавлення волі за умисне вбивство за обтяжуючих обставин. Стосовно 27 [26] засуджених вироки залишено без змін, скасовано — стосовно 6 [9] осіб.

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшло на розгляд 410 заяв про перегляд судового рішення Верховним Судом України, що на 20,6 % більше, ніж у 2012 р. Із різних підстав було повернуто 139 заяв; залишено без розгляду 37 заяв. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відповідно до положень ст. 451 (ст. 400¹⁸) КПК постановив 53 ухвали про допуск кримінальних справ до провадження у Верховному Суді України, що на 60,6 % більше, ніж у 2012 р., їх питома вага від кількості заяв, за якими вирішувалося питання про допуск до провадження, також збільшилася і становила 24,8 % [17,9 %]; за 161 заявою — у допуску до провадження відмовлено. За 2 [17] заявами Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ постановив ухвали про відкриття провадження у справі, оскільки було встановлено, що порушення Україною міжнародних зобов'язань є наслідком недотримання норм процесуального права. На розгляді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ перебувало (із урахуванням витребуваних у попередньому році) 6 кримінальних справ, у яких перевірялися судові рішення; за результатами перевірки судових рішень у 5 справах заяви щодо перевірки вироків задоволено.

На розгляд до Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України у 2013 р. на виконання положень статей 400^{19–25} КПК (статей 444—458 КПК 2012 р.) надійшло 48 заяв про перегляд судового рішення у кримінальних справах, що на 45,5 % більше, ніж у 2012 р. Із урахуванням нерозглянутих у минулому році на розгляді перебувала 51 заява з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь чи встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною,

порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом. Відкрито провадження у справі за 50 заявами, або 98,0 % [90,9 %] від кількості тих, що перебували на розгляді. Розглянуто 54 витребувані справи, що удвічі більше, ніж у 2012 р., або 98,2 % [96,4 %] від кількості тих, що перебували у провадженні, стосовно 60 осіб. Відмовлено у задоволенні 22 заяв, за однією заявою провадження закрито. За результатами розгляду судові рішення скасовано повністю або частково за 31 заявою, або 57,4 % [37 %] від кількості розглянутих за заявами справ стосовно 34 осіб, усі — з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь (крім питань призначення покарання, звільнення від покарання та від кримінальної відповідальності), що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. Найбільшу частку серед осіб, щодо яких судові рішення було скасовано повністю або частково, становили особи, засуджені за вчинення злочинів: у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (статті 364—370 КК) — 50 %, або 17 осіб; проти власності (статті 185—198 КК) — 17,6 %, або 6 осіб; проти життя та здоров'я особи (статті 115—145 КК) — 14,7 %, або 5 осіб.

Згідно з даними ДСА у 2013 р. за вироками, що набрали законної сили, засуджено майже 123 тис. осіб, що на 24,5 % менше порівняно з 2012 р. У тому числі за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів засуджено 40,1 тис. осіб, що на 28,1 % менше, або 32,6 % [34,2 %] від кількості всіх засуджених; за вчинення злочинів невеликої тяжкості засуджено 24,6 тис. осіб, що на 3,8 % більше, а їх частка від кількості усіх засуджених також збільшилась і становила 20 % [14,6 %].

За вчинення злочинів проти власності засуджено 59,4 тис. осіб, що на 30,4 % менше, ніж у 2012 р.; їх частка у структурі всіх засуджених також дещо зменшилася — 48,3 % [52,5 %]. У тому числі за крадіжку чужого майна засуджено 43,8 тис. осіб, що на 33,7 % менше, або 35,6 % [41 %]. Водночас кількість засуджених за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи збільшилась на 41,6 % і становила 15,3 тис. осіб, їх частка від кількості засуджених за всі види злочинів теж збільшилася майже удвічі і становила 12,5 % [6,6 %]. За вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів засуджено 18,1 тис. осіб, що на 29,1 %

менше, ніж у 2012 р., їх частка також зменшилася і становила 14,7 % [15,7 %].

У стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння вчинили злочини 29,9 тис. осіб, їх питома вага від кількості засуджених за всі види злочинів становила 24,3 % [25,6 %], тобто майже кожний четвертий засуджений.

Кількість засуджених за вчинення злочинів у складі організованої групи чи злочинної організації зменшилася порівняно з 2012 р. на 21,6 % і становила 587 осіб, проте їх питома вага від кількості засуджених за всі види злочинів залишилася на рівні попереднього року і становила 0,5 % [0,5 %].

На час вчинення злочину ніде не працювали і не навчалися чи перебували на обліку в державній службі зайнятості 91 тис. осіб, що на 24,5 % менше, ніж у 2012 р., проте їх частка від кількості усіх засуджених залишилася на рівні попереднього року і становила 74 % [74 %], тобто понад дві третини; із них раніше судимі — 28,4 тис. осіб, що на 18,2 % менше, а їх частка в загальній кількості засуджених дещо збільшилася і становила 23,1 % [21,4 %]. На обліку в службі зайнятості перебувало 5,7 тис. осіб, що на 12,7 % менше, або 4,7 % [4 %] від кількості всіх засуджених.

Незважаючи на зменшення на 18,3 % кількості засуджених осіб із 42 тис. (2012 р.) до 34,2 тис. (2013 р.), які були раніше судимими і мали незняту або непогашену судимість, їх частка від загальної кількості засуджених дещо збільшилася і становила 27,9 % [25,8 %], тобто більше ніж кожен четвертий; із них раніше були звільнені умовно-достроково 5,8 тис. осіб, або 17 % [18,6 %].

Кількість жінок, засуджених за вчинення всіх видів злочинів, за вироками, що набрали законної сили, зменшилася на 23,6 % порівняно з 2012 р. і становила 15,5 тис., проте їх питома вага від загальної кількості засуджених залишилася майже на рівні 2012 р. — 12,6 % [12,5 %].

За вчинення злочинів у неповнолітньому віці засуджено 5,9 тис. осіб, що менше на 34,4 % порівняно з 2012 р., їх частка від кількості всіх засуджених становила 4,8 % [5,5 %]. У тому числі у віці від 14 до 16 років вчинили злочини 1,7 тис. осіб, що на 33,3 % менше, або 28,7 % [28,2 %] від кількості засуджених неповнолітніх. За тяжкі та особливо тяжкі злочини засуджено 3,3 тис. осіб, або 55,6 % [57,9 %]. До позбавлення волі на певний строк засуджено 1,2 тис. неповнолітніх осіб, що на 22,9 % менше, водночас їх частка від кількості засуджених неповнолітніх дещо збільшилася — 19,5 % [16,6 %]. Суди звільнили від відбування покарання з випробуванням 3,6 тис. підлітків, або

61,5 % [68,2 %] від кількості засуджених неповнолітніх. Примусові заходи виховного характеру суди застосували стосовно 987 неповнолітніх осіб, що на 40 % менше.

Кількість осіб, стосовно яких суди закрили провадження у справах, за судовими рішеннями, що набрали законної сили, збільшилася на 11,6 % порівняно з 2012 р. і становила 22,8 тис. Зокрема, звільнено від кримінальної відповідальності у зв'язку: з примиренням винного з потерпілим 7,6 тис. осіб, або 33,5 % [16,9 %] від кількості тих, щодо яких справи закрито; зі зміною обстановки — 1,3 тис. осіб, або 5,7 % [10,5 %]; з дійовим каяттям — 1,3 тис., або 5,7 % [9,9 %]; зі смертю — 1,3 тис. осіб, або 5,7 % [7,5 %]; із передачею особи на поруки — 946 , або 4,1 % [7,6 %]; з амністією 785 осіб, або 3,4 % [19,1 %]. У тому числі у справах публічного обвинувачення було закрито провадження стосовно 13,7 тис. осіб [18,6 тис.], із них у зв'язку з примиренням винного з потерпілим — 2,9 тис. осіб, або 21,1 % [12,2 %]. За відсутності події або складу злочину суди закрили провадження у справах публічного обвинувачення стосовно 85 [156] осіб.

За вироками, що набрали законної сили, суди виправдали 295 осіб, із них 119 [160] осіб — у справах, які порушуються не інакше, як за скаргами потерпілих; 176 [115] осіб — у справах публічного обвинувачення. Примусові заходи медичного характеру застосовано до 846 [1,3 тис.] неосудних осіб.

Згідно з даними ДСА штраф як основне покарання суди застосували до 24,6 тис. осіб, що на 4 % більше, ніж у 2012 р., або 20 % [14,5 %] від загальної кількості засуджених за вироками, що набрали законної сили. Громадські роботи призначено 11,4 тис. осіб, що на 24,2 % менше, проте їх питома вага від загальної кількості засуджених залишилася на рівні попереднього року і становить 9,2 % [9,2 %]; виправні роботи — до 503 осіб, що на 45,5 % менше, або 0,4 % [0,6 %]; обмеження волі — до 2,7 тис. осіб, що на 42,4 % менше, або 2,2 % [2,8 %]; арешт застосовано до 4,5 тис. осіб, що на 30 % менше, або 3,7 % [4 %].

Кількість осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк, зменшилася на 29 % порівняно з 2012 р. і становила 30,5 тис. осіб, їх частка від загальної кількості засуджених також дещо зменшилась — 24,8 % [26,4 %]. У тому числі особи, засуджені за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів, становлять 64,2 % [62,5 %] від кількості засуджених до цього виду покарання. Так, за тяжкі та особливо тяжкі злочини позбавлення

волі на певний строк застосовано до 19,6 тис. осіб, що на 27,1 % менше, ніж у 2012 р.; проте їх частка серед осіб, засуджених за ці види злочинів, дещо збільшилась і становила 48,8 % [48,1 %]. Зокрема, до позбавлення волі засуджено за вчинення таких злочинів: умисне вбивство — 1,2 тис. осіб, або 95,3 % [95,6 %] від усіх засуджених за цей злочин; бандитизм — 8 осіб, або 100 % [100 %]; розбійний напад — 1,7 тис. осіб, або 83,6 % [82 %]; зґвалтування — 187 осіб, або 77,6 % [85,3 %]; заподіяння умисних тяжких тілесних ушкоджень — 1,6 тис. осіб, або 60,7 % [62,1 %]; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів — 2,2 тис. осіб, або 66,3 % [65,5 %]; торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо людини — 29 осіб, або 44,6 % [57 %]; грабіж — 3,6 тис. осіб, або 48,7 % [49,5 %]; катування — 20 осіб, або 46,5 % [25,4 %]; вимагання — 91 особа, або 41,9 % [50,4 %]; крадіжка — 11,8 тис. осіб, або 27 % [27,2 %].

Довічне позбавлення волі застосовано до 53 [52] осіб.

У 2013 р. більш м'яке покарання, ніж це передбачено законом, з урахуванням особи винного і наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, суди призначили 6,8 тис. особам, що на 27,5 % менше, або 5,5 % [5,8 %] від загальної кількості засуджених.

Суди звільнили від відбування покарання 48,6 тис. засуджених, що на 29,6 % менше, їх частка від загальної кількості засуджених становила 39,6 % [42,4 %]; із них 47,9 тис. осіб — з випробуванням, або 39 % [41,7 %]. У тому числі від відбування покарання з випробуванням за вчинення тяжких злочинів звільнено 18,3 тис. засуджених, або 38,2 % [38,2 %] від загальної кількості звільнених із випробуванням, а за особливо тяжкі — 684 особи, або 1,4 % [0,9 %].

Кількість засуджених осіб, до яких суди застосували конфіскацію майна як додаткове покарання, зменшилася порівняно з 2012 р. на 18,4 % і становила 4,4 тис., їх питома вага від кількості засуджених за статтями КК, санкцією яких передбачено застосування конфіскації майна, становить 47,3 % [46,3 %]; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю — до 4,2 тис., що на 9,3 % менше, ніж у 2012 р., проте їх частка від кількості всіх засуджених дещо збільшилась — 3,4 % [2,9 %] ².

²Закінчення матеріалу буде опубліковано у наступному номері журналу.